

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu

CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: ŠOK, BEZVĚDOMÍ

Autor materiálu: Bc. Irena Sklenářová

Datum vytvoření: 21. 8. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Sada: PP1

Tematická oblast: První pomoc

Předmět: První pomoc, 2. ročník

Číslo DUM: 08

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 18. 10., 1. 11., 8. 11., 22. 11. 2012

Ověřující učitel: Mgr. Sedláčková

Třída: MSR 2

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpurná a názorná pomůcka výkladu učitele. Seznamuje žáky s příčinami šoku a s poruchami vědomí. Prezentace výstižně a názorně zachycuje výklad učitele a získané informace si mohou žáci zaznamenat a využít je při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

***ŠOK,
BEZVĚDOMÍ***

CÍL:ŽÁK

- vysvětlí základní pojmy
- vyjmenuje příčiny stavů ohrožujících život
- provede ošetření postižených
- popíše příčiny šoku
- vysvětlí nebezpečí rozvoje šokového stavu
- pojmenuje příznaky šoku
- vyjmenuje vhodná protišoková opatření

ŠOK

- těžký, bezprostředně ohrožující stav – orgány a tkáně jsou nedostatečně zásobeny krví – vzniká hypoxie – vážne výživa

ŠOK

PŘÍČINA:

- u hypovolemického a distribučního šoku je nepoměr mezi objemem krevního řečiště a jeho náplní
- u instruktivního a kardiogenního šoku je překážka v toku krve a selhání pumpy

DRUHY ŠOKŮ A JEJICH PŘÍČINY

a) HYPOVOLEMICKÝ ŠOK:

snížení cirkulujícího objemu v cévním řečišti –
krvácení, popáleniny, ztráta tekutin při zvracení,
průjmech

b) KARDIOGENNÍ ŠOK:

poškozená funkce srdce, která přečerpá méně krve
– AIM, poruchy rytmu

DRUHY ŠOKŮ A JEJICH PŘÍČINY

c) **DISTRIBUČNÍ ŠOK:**

způsoben rozšířením cévního řečiště, cirkulující objem se sníží relativně – z důvodu bolesti, strachu, prudké alergické reakce, požití léků

d) **OBSTRUKTIVNÍ ŠOK:**

mechanická překážka v oběhu – krvácení do srdečních obalů, srdeční tamponáda, plicní embolie

PŘÍZNAKY ŠOKU

Počáteční fáze:

neklid, bolest, třesavka, zimnice, bledost, končetiny a obličej jsou studené, studený lepkavý pot, tep je zrychlený (95/min) a dobře hmatný

PŘÍZNAKY ŠOKU

Druhá fáze:

na okrajových částech cyanóza, studený lepkavý pot po celém těle, je netečný, má žízeň, tep přesahuje 100/min., TK ↓, dýchání je zrychlené a povrchní, postižený může zvracet

PŘÍZNAKY ŠOKU

Konečná fáze:

tep na periférii je nehmatný, na centrálních tepnách je špatně hmatný a nepravidelný, postižený upadává do hlubokého bezvědomí – reaguje jen na bolestivé podněty

PROTIŠOKOVÁ OPATŘENÍ

5T

- teplo
- ticho
- tekutiny
- tišení bolesti
- transport

PRVNÍ POMOC

- odstranit příčinu šoku – krvácení, ošetření poranění
- zajištění životních funkcí
- uvolnění a udržení volných dýchacích cest
- uklidnění postiženého

PRVNÍ POMOC

- soustavné sledování životních funkcí
- protišoková poloha
- protišoková opatření – 5T
- volat ZZS

BEZVĚDOMÍ

CÍL:ŽÁK

- vysvětlí základní pojmy
- vyjmenuje příčiny stavů ohrožujících život
- provede ošetření postižených
- popíše dělení poruch vědomí
- poskytne vhodnou první pomoc

VĚDOMÍ

- Aktivní stav lidské psychiky vyjadřující vztah jednoty vlastní osoby s okolním světem. Znamená to orientaci časem, prostorem, situací a osobou.

DĚLENÍ PORUCH VĚDOMÍ

A) KVANTITATIVNÍ

- a) **somnolence** – zvýšená spavost, reaguje na oslovení, jemný dotyk je orientovaný

- b) **sopor** – hluboký spánek, postižený nereaguje na běžné podněty, ale na silnější podnět – např. stisk ruky – reaguje motoricky – zamrkání, pohyb ruky, slovní odpověď chybí

DĚLENÍ PORUCH VĚDOMÍ

- c) **kóma** – nereaguje na běžné podněty, na oslovení ani na bolestivé podněty

David Modrý

1

2

3

KÓMA ROZDĚLUJEME:

- **kóma povrchové** – snížené obranné reflexy – fotoreakce
- **kóma hluboké** – žádné reakce ani na bolestivé podněty

KÓMA ROZDĚLUJEME:

- **kóma vigilní** – stavy po těžkém poškození mozkové tkáně (úraz), jsou zachovány projevy bdělosti, člověk nemluví, spontánně se nepohybuje, nereaguje na slovo, má však otevřené oči, budí dojem, že pozoruje okolí

DĚLENÍ PORUCH VĚDOMÍ

B) KVALITATIVNÍ

- a) mdloba - synkopa** – krátkodobá ztráta vědomí na základě přechodné mozkové hypoxie (nedostatečné zásobení tkání krví) v důsledku nedokrevnosti
- b) obnubilace** – mráкотný stav, zachována prostorová orientace

DĚLENÍ PORUCH VĚDOMÍ

- c) **delirium** - vyznačuje se vzrušením a bohatými halucinacemi (otravy, alkoholismus, vysoké horečky)

- d) **amence** – člověk je ve stavu útlumu, nebo naopak vzrušení, poruchy chování, myšlení, vnímání

DĚLENÍ PORUCH VĚDOMÍ

e) **agonie** – údobí před smrtí, umírání v bezvědomí

f) **obluzené vědomí** – dezorientovaný, může být úzkostný a bezradný, nesouvisle hovoří

VYŠETŘNÍ STAVU VĚDOMÍ – GLASGOW COMA SCALE

	6	5	4	3	2	1
otevření očí	–	–	spontánní	na výzvu	na bolest	žádná
vědomí		orientován	dezoriento- ván	zmatená slovní reakce	nesrozumitel- né zvuky	nereaguje
motorická reakce	plní příkazy	cíleně se brání	necíleně se brání	ohýbá končetiny na bolest	natahuje končetiny na bolest	nereaguje

Hodnocení

Lehká porucha vědomí

13 a více bodů

Střední porucha vědomí

9 - 12 bodů

Závažná porucha vědomí

3 - 8 bodů

BEZVĚDOMÍ

PŘÍČINA BEZVĚDOMÍ:

- poranění nebo choroby mozku
- poruchy krevního zásobení mozku
- aktuální otravy
- nedostatek kyslíku v krvi
- selhání ŽF
- metabolické poruchy
- tepelné vlivy

PRVNÍ POMOC

1. zjistit zachování ŽF – kontrola dutiny ústní
2. vyšetření postiženého – poranění hlavy, hrudníku
3. při zachování ŽF – stabilizovaná poloha
4. kontrola FF
5. při selhání ŽF - KPR

PRVNÍ POMOC

6. nic per os

7. protišoková opatření – 5T

8. pátráme po lécích, průkaz diabetika, průkaz jiného onemocnění

9. zavolat ZZS

SYNKOPA, MDLOBA, KOLAPS

- krátkodobá ztráta vědomí způsobená přechodným nedostatečným prokrvením mozku

PŘÍČINA:

- ↓ TK při dlouhodobém stání
- ↓ obsah O₂ ve vdechovaném vzduchu
- náhlá změna polohy
- léky
- emoce

SYNKOPA, MDLOBA, KOLAPS

VAROVNÉ PŘÍZNAKY:

- nevolnost
- závrat'
- zívání
- zatemnění
- bledost
- studený pot na čele

PRVNÍ POMOC

- protišoková poloha
- vzduch
- uvolnit oděv
- autoransfúzní poloha
- sledovat FF
- studený obklad na čelo

OPAKOVÁNÍ:

1. Definujte, co je to šok.
2. Vyjmenujte jednotlivé druhy šoku.
3. Vyjmenujte příčiny šoku.
4. Popište příznaky šoku.
5. Vyjmenujte protišoková opatření.
6. Vysvětlete pojmy amence, mdloba, somnolence.
7. Co vše se vyšetřuje u Glasgow coma scale?
8. Vyjmenujte příčiny bezvědomí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BERÁNKOVÁ, Monika, FLEKOVÁ, Anna, HOLZHAUSEROVÁ, Blanka.
Učebnice pro střední zdravotnické školy: První pomoc. 1.vyd. Praha: Informatorium, spol. s.r.o., 2002. ISBN 80-86073-99-8
2. KELNAROVÁ, Jarmila, TOUFAROVÁ, Jana, SEDLÁČKOVÁ, Jana, ČÍKOVÁ, Zuzana. *Učebnice pro studenty zdravotnických oborů: První pomoc I*. 1.vyd. Praha: Grada Publiding.a.s., 2007. ISBN 978-80-247-2182-8
3. KELNAROVÁ, Jarmila, TOUFAROVÁ, Jana, SEDLÁČKOVÁ, Jana, ČÍKOVÁ, Zuzana. *Učebnice pro studenty zdravotnických oborů: První pomoc II*. 1.vyd. Praha: Grada Publiding.a.s., 2007. ISBN 978-80-247-2183-5

OBRÁZKY:

1. MODRÝ, David. FOTOBLOG Tragická dopravní nehoda BUS+OA+NA - Krásný Les 16.06.2010 [online]. 20.6. 2010. [cit. 2012-08-20]. Dostupný na WWW:
<http://david-modry.blog.cz/1006/tragicka-dopravni-nehoda-bus-oa-na-krasny-les-16-06-2010>

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

2. Vrm. ČT 24: Kritika z pražské záchrany: Ředitelé nemocnic zaspali [online]. 9.2. 2011 [cit. 2012-08-20]. Dostupný na WWW:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/114878-kritika-z-prazske-zachranky-reditele-nemocnic-zaspali/>

3. Aktuality ČR ÚSTECKO : Vrtulník zasahoval brzy ráno u vážné nehody osobního a nákladního vozu u obce Toužetín na Lounsku [online]. 5.4. 2012 [cit. 2012-08-20]. Dostupný na WWW:

<http://www.regiony-cr.cz/view.php?cisloclanku=2012040071-vrtulnik-zasahoval-brzy-rano-u-vazne-nehody-osobniho-a-nakladniho-vozu-u-obce-touzetin-na-lounsku&rstema=244&rsstat=5&rskraj=12&rsregion=34>